

6.4. VI. ADIKZIO PLANAREN EBALUAZIOA

SARRERA

Ebaluazio honen helburua da Eusko Jaurlaritzak adikzioen arloan 2011. eta 2016. urteen artean garatu dituen lehentasun eta jarduketa-ildo handiei buruzko ikuspegi orokor bat eta balorazio bat eskaintzea, pertsonen osasuna babesteko helburuarekin, adikzioen eta horien ondorioen fenomeno aldagarriari heldu eta erantzutera bideratutako politika, jarduketa eta programekiko konpromisoa berretsiz, eta era berezian zainduz adingabeen eta sozialki ahulenak diren kolektiboen osasuna. Ikuspegi hori, Osasun Publikoa esku-hartze guztien ardatz gidaria izanik, azpimarratu egin zen 2011n Droga-mendekotasunen Zuzendaritza orduko Osasun eta Kontsumo Sailera pasatuta, eta ondoren, 2013an, adikzioen arloa Osasun Saileko Osasun Publiko eta Adikzioen Zuzendaritzaren egituran integratuta.

Gauzatze prozesuari dagokionez, azpimarratu behar da 2013an eratu zela Euskadiko Autonomia Erkidegoko Adikzioen VI. Planaren Ebaluaziorako Talde Teknikoa, Eusko Jaurlaritzako Osasun Saileko Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzako langile teknikoek osatua. Ebaluazioaren azken emaitza sinpleagoa eta argitzaileagoa bilakatzeko asmoz, talde teknikoak planaren ardatzen, helburuen eta jarduketa nagusien jarraipena egin du, berrikuspen bibliografiko eta dokumentalaren, azterlanen, txostenen, memorien eta zenbait informazio sistemaren (Euskadi eta Drogak, Drogak eta Eskola, EAEOI, SEIT...) informazioan eta datuetan oinarrituta, eta baita VII. Plana gauzatzeko hasierako egoeraren azterketa faserako egindako elkarrizketetan gauzatutako kontsultetan ere. Horrez gain, Eusko Jaurlaritzako zenbait sailek eta erakundek bidalitako informazioa ere izan dugu: Segurtasun Saila; Osakidetza; Osasun Saila (Farmazia Zuzendaritza, Hiesari buruzko Plana); Herri Administrazio eta Justizia Saila (Justizia Zuzendaritza); eta Enplegu eta Gizarte Politika Saila (Gizarte Zerbitzuen Zuzendaritza eta Lanbide).

Adikzioen alorrean Eusko Jaurlaritzak azken urte hauetan izan dituen lehentasunak hauetan zentratu dira:

- Adikzioen eta horien prebentzioaren gaineko esku-hartzea eredu komunitariotik, komunitateak dituen baliabideak erabiltzea bilatuz, esku-hartzearen azken hartzailea den biztanleria diana izenekora heldu ahal izateko. Metodologia hori aurrera eraman ahal izateko, Eusko Jaurlaritzak laguntza ekonomikoa eta teknikoa eman die Udalei, mankomunitateei eta adikzioaren alorrean lan egiten duten irabazi asmorik gabeko elkartei.
- Prebentzio unibertsala eta selektiboa, arreta berezia eskainiz tabakoari eta alkoholari.

- Prebentzio eta kalteen murrizketa alorreko lanen finantzaketa eta euspena, gizarte zerbitzuetan edo kartzelen alorrean, arreta berezia eskainiz urrakortasun eta gizarte baztertze egoeran dauden biztanle taldeei.
- Adikzioen alorreko euskal politika integralaren definizioa, alor horretako prebentzioa, laguntza, gizarteratzea, ikerketa eta prestakuntza bultzatzen duten jardueren sustapena; eta alor horretan jarduketak gauzatzen dituzten sailei eta erakundeei bultzada ematea, inplikaturata dauden sektore eremuekin lankidetzan.
- Droga Mendekotasunen Euskal Behatokiaren bitartez egoeraren diagnostikorako eta azterketarako tresnak garatzea eta ezagutaraztea.

EBALUAZIOAREN ONDORIO NAGUSIAK

Une honetan gogoratu behar da Adikzioen VII. Planaren 3. atalak, nahiz bere eranskinak, gaur egun Euskadin adikzioen gaian dagoen egoera ikuspegi panoramikoa zehatz batetik eskaintzen dutela; hala, hasierako egoera eta fenomenoaren eboluzioaren funtsezko gakoak daude, baita behatutako joeren errebaso bat ere.

EAEko Adikzioen VI. Planaren ebaluazioaren ondorio nagusiak hauek dira:

- Adikzioen prebentzioan eta osasunaren sustapenean egiten den lana, ohitura osasungarriak finkatzeko eta arriskuko kontsumoak eta jokabideak murrizteko tresna nagusietakoa da.
- Murriztu egin da tabakoa erretzearen eragina, alor horretan egin diren esfortzu garrantzitsuak direla eta, baina ezinbestekoa da lanean jarraitzea eta arretarik ez galtzea, atzerapausorik ez izateko.
- Kezkagarria izaten jarraitzen du alkoholaren kontsumo intentsiboak, pertsonan gazteenen artean izan den patroia aldaketak, batez ere.
- Orokorrean behera egin duten arren, Euskadiko kontsumoek Europako lehen mailan jarraitzen dute, alkoholari, tabakoari edo kalamuari dagokionez, batez ere, eta arriskuaren hautemate maila urria ikusten da, alkoholaren eta kalamuaren kasuetan, batez ere.
- Legez kanpoko substantzia berriak merkatuan sartzen diren erritmo azkarra ikusita, beharrezkoa da horien toxikotasun posiblearen zainketan sakontzea.
- Teknologia digitalekin erlazionatutako jokabide eta patroia berriek eragindako larrialdi berriaren aurrean gaude, baita jokoari dagokionez ere, eta beharrezkoa da alor horretako prebentzioa indartzea.

VI. ADIKZIO PLANAREN ILDOAK ETA PROGRAMAK

Euskadiko Autonomia Erkidegoko Adikzioen VI. Plana 2011n egin zen, eta 2012ko apirilaren 4an onetsi zuen Eusko Jaurlaritzak. Ondoren adierazten den bezala dago egituratuta:

ILDOA	HELBURUA	PROGRAMAK
ESKAINTZAREN KONTROLA	Arauketaren bidez, drogen eta mendekotasunak sor ditzaketen jardueren (ausazko jokoak...) eskaintza murriztea, eta drogen legez kanpoko trafikoa kontrolatzea, indarrean dagoen araudia betearaziz	26. Drogen legez kanpoko salerosketaren kontrola 27. Legezko drogekin egindako jardueren inguruan egin diren jardueren arauketa eta kontrola 28. Mendekotasunak sor ditzaketen jardueri (batez ere, ausazko jokoak) buruzko egungo araudiaren jarraipena
PREBENTZIO UNIBERTSALA	Babes-faktoreak bultzatzea, eta jokabide eta ohitura osasungarriak sustatzea, mendekotasun-jokabideak saihesteko	29. Prebentzio unibertsala eskola-eremuan 30. Prebentzio unibertsala familia-eremuan 31. Prebentzio unibertsala lan-eremuan 32. Prebentzio unibertsala komunitatearen eremuan
PREBENTZIO SELEKTIBOA ETA EGOKITUA	Pertsona eta kolektibo urrakorren premiei egokitutako prebentzioa eskubide gisa bermatzea.	33. Prebentzio selektiboa eskola-eremuan 34. Prebentzio selektiboa familia-eremuan. 35. Prebentzio selektiboa festa-giroan eta aisialdian. 36. Prebentzio selektiboa eta egokitua komunitatearen eremuan. 37. Oso urrakorrak diren nerabe eta gazteekin eta haien familiekin egindako prebentzio egokitua.
LAGUNTZA TERAPEUTIKOA	EAEko laguntza-sarea egokitzea droga-mendekotasunen fenomenoak sortzen dituen laguntza-behar guztiei erantzuteko, bai iraganetik datozenak, bai oraintsu agertutakoak.	38. Baliabide eta programa terapeutiko eraginkorrak hobetzea eta sendotzea. 39. Esku-hartze terapeutikoaren osaketa. 40. Zigor-neurripean dauden mende-koentzako arreta.
PREBENTZIO ZEHATZA, TXERTAKETA ETA GIZARTERATZEA	Baliabideen egitura jarraitua sustatzea, arriskuak murriztuz eta kalteak arinduz, bazterkeria egoera larrian dauden mende-koak artatzeko aukera emango duena, eta mendekotasun-arazoak dituzten edo izan dituzten pertsonak gizarteratzeko aukera emango duena	41. Mendekotasuna duten eta bazterkeria arriskuan dauden pertsonen osasun-baliabideetara sarbidea izatea. 42. Bazterkeria egoera larrian dauden drogazaleen oinarrizko beharren estaldura. 43. Kontsumitzen duten drogazaleak gizarteratzeko oinarrizko neurriak. 44. Gizarteratze-prozesuen aldeko neurriak. 45. Arazo penalak dituzten drogazaleekiko esku-hartzea.
KOORDINAZIOA ETA PROFESIONALENTZAKO LAGUNTZA	Erakunde publikoetako eta gizarte-ekimeneko lantaldeen eraginkortasuna eta efizientzia areagotzea, haien eginkizunerako beharrezkoak diren euskarri teknikoaren hobekuntzaren bidez.	46. Baliabideen eta esku-hartzeen koordinazioa. 47. Mendekotasunei buruzko ikerketa epidemiologikoa eta oinarrizko ikerketa. 48. Mendekotasunei buruzko ezagutzaren zabalkuntza. 49. Langileen prestakuntza. 50. Planifikatutako esku-hartzearen sustapena: diseinua, programazioa eta ebaluazioa.

ADIKZIOEI ARRETA ESKAINTZEKO SISTEMA EUSKADIN

la eratu zen unetik bertatik, Eusko Jaurlaritzak droga mendekotasunen eta adikzioen fenomenoak erakundearen arteko eremutik lantzeko eta erantzuteko konpromisoa bereganatu zuen, hainbat ekimenen bitartez: 1981ean DAK (Droga Mendekotasunen Koordinaziorako Zentroa) sortzea; Droga mendekotasunen alorreko lehenengo Jarduketa Planaren onespena 1982an; edo 1984an sailen arteko batzordea eta legebiltzarreko batzordea martxan jartzea. Ondoren, 1991n, Droga mendekotasunen Kontseilu Aholkularia eratu zen.

Urte horietan, erakunde guztiek plangintza lan handia gauzatu dute, droga mendekotasunei edo adikzioei buruzko 6 euskal planekin eta egin diren hainbat foru eta toki planekin. Halaber, Euskadik alor horretako hiru lege izan ditu: 1988, 1998 -3 aldiz berriztatua- eta 2016 (duela denbora gutxi onetsitakoa).

Legeek eta planek egituratu dute Eusko Jaurlaritzak adikzioen alorrean aurrera eraman duen politika, eta prebentzio, laguntza eta gizarteratze alorreko programak, laguntzak eta lorpenak eragin dituzte, horren eragina jasan duten pertsonen arreta egokia eskaintzen zaiela bermatzeko eta substantzien kontsumotik eta gehiegizko erabileratik sortutako arazo soziosanitarioak lantzeko.

Halaber, Euskadik informazioa, datuak eta azterketak lortzeko tresna garrantzitsuak ditu, ezinbestekoak adikzio alorreko politikak diseinatzeko, ezartzeko eta ebaluatzeko. Horien artean daude Droga mendekotasunen Behatokia, Euskadi eta Drogak eta Drogak eta Eskola izeneko txostenak eta Osasun Inkesta.

Euskadik, prebentzioarekin eta osasunaren sustapenarekin erlazionatutako lanak egiten dituen -eredu komunitarioan oinarrituta- sare publiko dibertsifikatua eta profesionalizatua du, eta baita arreta eta gizarteratze lanak ere, arreta integrala eta integratua eskainiz adikzioak dituzten pertsonen eta beren familiei, bakoitzaren beharretan zentratutakoa.

Osasun, gizarte-osasun eta gizarte alorretako arreta Osakidetza eta gizarte zerbitzuen sarearen bitartez eskaintzen da.

2016. urtean, baliabideen sarea, droga mendekotasunen prebentzio komunitarioko 34 udal talde teknikoak osatzen zuten. Talde horiek, EAEko 8.000 biztanle baino gehiagoko 34 udalerritan aritzen dira lanean; 4 Araban, 10 Gipuzkoan eta 20 Bizkaian. Horrez gain, eskatzen den biztanle kopurua lortzen ez dutenez, taldeen kontrataziorako laguntzak eskuratu ezin ditzaketen arren, Tokiko Adikzio Plana duten edo hori egiten ari diren beste 11 udal erakundetan egiten diren prebentziozko esku-hartzeak ere laguntzen dira. EAEko biztanleriaren %81, prebentzio komunitarioko taldea edo adikzioei buruzko tokiko plana duen udalerrri batean bizi da.

Baliabide publiko horiek, irabazi asmorik gabeko erakundeek eskaintzen dituztenekin osatzen dira. Erakunde horiek, Administrazioarekin erlazio estuan, arazoaren eragina jasaten duten pertsonen alde ari dira lanean.

Hurrengo taulan 2011 - 2016 urteetan adikzioetara zuzendutako aurrekontuak erakusten dira:

Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailak adikzioetara bideratutako aurrekontua:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Udal taldeen finantzaketa	2.034.000 €	1.757.751 €	1.406.200 €	1.458.641 €	1.734.200 €	1.744.113 €
Irabazi asmorik gabeko erakundeen finantzaketa	1.440.827 €	1.621.464 €	1.281.844 €	1.313.790 €	1.442.844 €	1.443.931 €
Aurrekontua guztira Droga Mendekotasun Zuzendaritza/ Adikzio zerbitzua	5.760.633 €	5.069.357 €	4.036.444 €	4.650.481 €	4.650.481 €	4.650.481 €

Azkenik, adierazi behar da 2016ko apirilaren 7an 1/2016 legea onartu zela, Adikzioen eta Droga Mendekotasunen gaineko Arreta Integralari buruzkoa,. Lege honek adikzioak osasun publikoaren esparruko gai gisa tratatzen du, ondorioak zein kausak kontuan hartuz, eta zeharkako ikuspegi multidimentsional batetik, erlazionatutako edo ukitutako eremu guztietatik (komunitatea, familia, hezkuntza, lana, judiziala...). Arau berriak arreta berezia eskaintzen die kolektibo urrakorrenei, adingabeei batez ere, eta baita gizarte bazterketa egoeran dauden pertsoneri ere. Legeak norbanakoaren aukeraketa askatasun pertsonala errespetatzen du, eta askatasun hori kontsumo arduratsura bideratzeko ahalegina egiten du. Halaber, zigarro elektronikoa eta jokabideko adikzioak jasotzen dira lehen aldiz. Joko patologikoaz gain, teknologia digitalen eta horien aplikazio berrien gehiegizko erabileraren aurreko neurriak ere aurreikusten dira.

ESKAINTZAREN KONTROLA**A) TABAKOAK**

Beharrezkoa da azpimarratzea tabakismoaren esparruan azken urteetan egin diren aurrerapen handiak, 2011n tabakoaren aurkako legea onartu zenetik, tabakoaren kontsumoa modu geldo baina gradualean murriztu baita, Osasunaren Euskal Inkestak adierazten duen eran:

Hala ere, tabakoak osasun publikoko arazo garrantzitsuenetakoa izaten jarraitzen du. Bizitza kalitate galera garrantzitsua eragiten du eta bizi itxaropena laburtzen du; hilkortasunaren zergati prebenigarri garrantzitsuena da. Hori dela eta, kerik gabeko Euskadi lortzea Eusko Jaurlaritzaren lehentasuna izaten jarraitzen du.

Urte hauetan Eusko Jaurlaritzak tabakoari buruzko arautegia betetzen den ala ez zaintzen jarraitu du (publizitatea, sustapena, salmenta eta kontsumoa), udaltzaingoekin eta Ertzaintzarekin lankidetzan, arautegi hori betetzen dela kontrolatzen jarrai dezaten.

Aurreko legea aldatu duen otsailaren 3ko 1/2011 Legea indarrean sartu zenetik, 1046 salaketa jaso dira. Ondoren, salaketa horien azterketa zehatzagoa eskaintzen da:

Urtez urte	Itxitako espazio-motaren arabera	Arau-hauste motaren arabera	Salatzaileak	Lurraldearen arabera		
				Araba	Bizkaia	Gipuzkoa
- 2011: 239	- Ostalaritza: 801	- Erretzea: 265	- FACUA (Federación de Consumidores en Acción): 109	- 2011: 76	- 2011: 121	- 2011: 42
- 2012: 122	- Kultur zentroa: 16	- Erretzen uztea: 648	- Ez-erretzaileak: 4	- 2012: 34	- 2012: 61	- 2012: 27
- 2013: 124	- Lan-zentroa: 30	- Tabako-salmenta: 115	- Ertzaintza: 185	- 2013: 42	- 2013: 64	- 2013: 18
- 2014: 129	- Garraiobide-zentroa: 14	- Seinalizazio-falta: 14	- Udaltzaingoa: 440	- 2014: 41	- 2014: 77	- 2014: 11
- 2015: 163	- Garraiobidea: 2	- Publizitatea/sustapena: 4	- Partikularrak: 180	- 2015: 51	- 2015: 80	- 2015: 33
- 2016: 268	- Kirol-zentroa: 15		- Guardia Zibila: 124	- 2016: 56	- 2016: 153	- 2016: 59
	- Ilkastetxea: 4		- Kom. jabeak: 3	- Guztira: 300	- Guztira: 556	- Guztira: 190
	- Merkataritza gunea: 2		- Osasun Publikoko ikuskaria: 1			
	- Osasun-zentroa: 9					
	- Zerbitzugunea: 5					
	- Erakunde publikoa: 7					
	- Haurrentzako parkea: 7					
	- Merkataritza: 57					
	- Joko-establezimendua: 71					
	- Bizilagunen komunitatea: 8					
	- Aireportua: 3					
	- Bide publikoa: 1					

Egindako jarduketak:

Otsailaren 3ko 1/2011 Legea indarrean sartu ondorengo lehenengo fasean lehenetsuna izan zuten kontzientziazio eta sentsibilizazio jarduketek, eta bigarren fasean, zehapen espedienteak zabaltzeko prozesuak jarri dira martxan. Zehatzago esanez:

- Salaketa jasan duten erakundeei edo pertsonei zuzendutako 149 informazio jarduketa, tabakoaren arautegian balizko jakin horri aplikatu beharreko araei buruzkoa.

Halaber, Osalari, Laneko Segurtasunari eta Osasunari buruzko Euskal Institutuari, lantokietan tabako kontsumoaren alorrean izandako ustezko arau hausteei buruz langileek aurkeztutako 5 salaketaren berri eman zaio, hala denean, erakunde horrek, dagozkion zehapen espedienteak zabaldu eta izapidetu ditzan.

- Zehapen-espedienteak: Osasun Publikoaren eta Adikzioen Zuzendaritzak agintaritza-agenteei (Ertzaintza, udaltzaingoa, Guardia Zibila eta Osasun Publikoaren ikuskariak) jarritako salaketen 191 zehapen-espediente hasiera proposatu da. Proposamen horietatik zehapen-espediente hauek sortu dira:

	Hasierako ebazpenak	Zehapen-ebazpenak
Araba	30	24
Bizkaia	82	77
Gipuzkoa	30	20
GUZTIRA	142	121

B) ALKOHOLA

Alkoholari dagokionez, esan behar da Euskadin, 2006tik, nabarmen egin duela behera egun gehienetan edaten duten pertsonen proportzioak, eta gora egin duela inoiz edaten ez dutenena.

Biztanleria osoari, emakumeei zein gizonezkoei eta adin tarte guztiei dagokienez, alkohola egunero hartzearen prebalentziak behera egin du nabarmen.

2000. urtetik 2012ra, azken urtean alkoholik inoiz kontsumitu ez duten pertsonen proportzioa %19tik %24ra igo da.

Halaber, 15 eta 24 urte arteko pertsonen %24,8ak alkohol kontsumo gehiegizkoak edo arriskutsuak egiten ditu asteburuetan. Asteburuetan horrelako kontsumoak egiten dituzten pertsonen proportzioak behera egin du adinaren arabera, eta proportzio hori handiagoa da 25 eta 44 urte arteko pertsonengan.

Egia da, baita ere, 4 ikasletik 3k alkohola probatu duela bere bizitzan eta gora egin dutela kontsumo intentsiboek, asteburuetako mozkorraldiek edo bat-bateko gehiegizko kontsumoek, adibidez. Argi dago patroia aldaketa gertatu dela, eta kontsumoa goiztiarra eta gero eta intentsiboagoa dela.

Argi eta garbi daukagu gure gizarteak, kearekin eta tabakoaren adikzioarekin egin duen bezala, goitik beherako aldaketa kulturala lortu behar duela, gazteria eta jaia ekuazioan alkoholaren balizkoa ezinbestean agertu behar dela dirudien hori baztertzeko. Eta horretarako, ezinbestekotzat hartzen da ekintza instituzionala indartzea adingabeen arteko gehiegizko alkohol kontsumoaren eta horren ondorioen aurrean. Hori dela eta, Adikzioen eta Droga Mendekotasunen Arreta Integraleko Lege berria landu den alderdietako bat da, eta 2014an Adingabeak eta Alkohola programa jarri zen martxan. Horrez gain, Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzak, EAEko bi egunkariren inprimatutako edizioetan alkoholdun edarien legez kanpoko publizitatea zuten lau iragarki baztertzeari agindu du.

C) ZIGARRO ELEKTRONIKOA

Apirilaren 7ko Adikzioen eta Droga Mendekotasunen gaineko Arreta Integralari buruzko 1/2016 legeak parekatu egiten du bere arautzea tabakoarenarekin, 2014/40/EB Zuzentarauarekin bat eginez, tabakoaren produktu eratorritzat jotzen baitu.

Apirilaren 7ko 1/2016 legea indarrean jarri baino lehen, zigarro elektronikoa Euskadiko Administrazio Orokorraren eta Erakunde Administrazioaren osasun-zentro eta -establezimenduetan, ikastetxeetan eta herritarrei arreta egiteko gune edo geletan erabiltzea sailburuaren Aginduaren bidez arautu zen (2014ko martxoaren 21eko EHAA, 56. zk.).

D) JOKOA

Jokoari dagokionez, Joko eta Ikuskizunen Zuzendaritzari dagokio (Segurtasun Saila) jokoaren arloko araudia eta kontrola. Bestalde, Osasun Sailak –adierazi den bezala–

jokabide-adikzioak txertatu ditu Adikzioen eta Droga Mendekotasunen Arreta Integralari buruzko 1/2016 legean.

E) LEGEZ KANPOKO DROGAK

Euskadik zaintza eta ohartarazpenerako sistema bat du osasunerako estupefaziante arriskutsuak detektatzeko, baita kontsumitzeko era berriak detektatzeko ere, EAEn kontsumitutako substantzia mendekotasun-sortzaile ez legalen ezaugarriak gehiago ezagutzeko.

ERTZAINZAK ESKURATUTAKO DROGAK URTE ETA LURRALDE BAKOITZEKO				
Urtea	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
2011	289	1.009	823	2.121
2012	311	1.028	766	2.105
2013	250	1.160	985	2.395
2014	196	1.080	1.064	2.340
2015	266	990	1.402	2.658
2016	222	1.001	1.380	2.603

Zehatzago esanez, laginak jasotzen dira, aztertu eta Drogen Plan Nazionalari eta Drogen eta Toxikomanien Europako Behatokiari bideratzen zaio informazioa, EBko kide diren Estatuak osatzen duten "Reitox sarearen" bitartez.

Eusko Jaurlaritzarekin lankidetzan ari diren erakundeek urtero jasotzen dituzten substantzia estupefazianteen 300 lagin EHUK aztertzen ditu, Erresonantzia Magnetiko Nuklearraren bitartez.

Azpimarratu behar da, baita ere, prebentzio komunitarioko udal taldeek egiten dituzten programei emandako laguntza, jende aurrean legez kanpoko drogak kontsumitzeagatik zehapena jaso duten adingabeei, prebentzio jardueretan parte hartzeko aukera eskaintzeko, zehapenen orde.

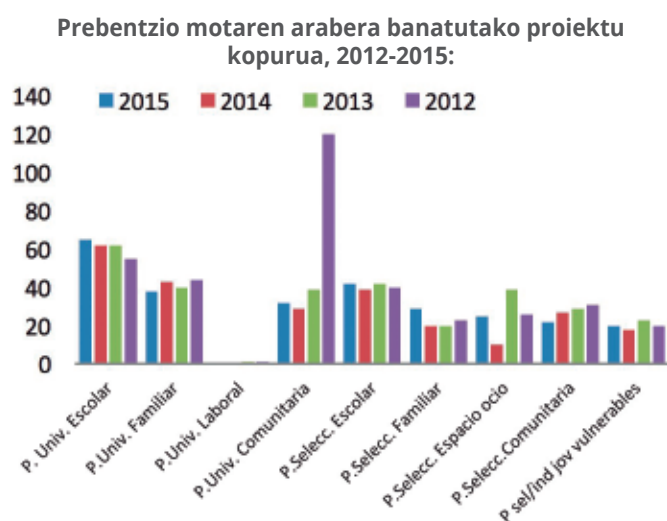
PREBENTZIO UNIBERTSALA, SELEKTIBOA ETA EGOKITUA

Euskadin jarraitzen den prebentzio eredua, komunitatean dauden baliabideak erabiltzea bilatzen duen eredu komunitarioa da, esku-hartzearen azken jasotzailea den biztanleriara heltzeko xedez.

VI. Adikzio Planean jasotako programek eta ekintzek hainbat esku-hartze maila biltzen dituzte. Horrela, prebentzio unibertsalak biztanleria orokorrari edo arrisku faktoreren baten arabera identifikatuta ez dauden pertsona talde handiei zuzendutako programak edo ekintzak jasotzen ditu, eta horiek eskola, familia, lan eta komunitate eremuan lantzen dira. Prebentzio selektiboari dagokionez, drogekin edo jokoarekin erlaxionatutako arazoak sor ditzaketen arrisku faktoreak dituzten biztanleria talde zehatzei zuzendutako ekintzen multzo gisa definitzen da, drogen erabiltzaile izan ala ez. Adierazten den prebentzioak, droga kontsumoak eta jokabideko beste arazo batzuk

erakusten dituzten arrisku handiko pertsoneri zuzendutako esku-hartzeak jasotzen ditu. Prebentzio selektiboa eta egokitua eskola, familia, jai eta aisia eta komunitate eremuan lantzen dira, eta baita oso egoera urrakorra duten nerabeekin eta beraien familiekin ere. Prebentzio egokituak, droga mendekotasunak dituzten pertsonen osasunerako arriskuak eta kalteak murriztera zuzendutako jarduerak jasotzen ditu.

Aurretik aipatu ditugun adikzioen prebentzio komunitarioko udal talde teknikariez gain, prebentzioko baliabide komunitarioen sarea, prebentzio unibertsalaren, selektiboaren edo egokituaren alorren barruan dauden programak gauzatu dituzten gizarte ekintzako erakundeek osatuta daude. enmarcados en los ámbitos de prevención universal, selectiva o indicada.

“Alkoholaren kontsumo arriskutsuak murrizteko esku-hartzeak gauzatzea” izeneko VI. Adikzio Planeko ekintzari erantzun ahal izateko, adingabeen artean alkoholaren kontsumoarekin erlazionatutako prebentziorako eta arriskuen murrizketarako “Adingabeak eta alkohola” programa jarri zen martxan 2014an. Alkohola kontsumitzen hasten diren adingabeen kopurua murriztea, kontsumoaren hasierako adina atzeratzea, gehiegizko kontsumoak murriztea eta kolektibo horretan alkoholaren kontsumoarekin erlazionatutako arazoak lantzea dira helburuak. 6 jarduketa eremutan bildutako 35 ekintza eta 30 azpi-ekintza aurreikusten ditu.

Martxan jarritako beste programa batzuk hauek dira:

- **Alkoholometriak:** prebentzio selektibo programa, aisia eta dibertsio guneetan, izera ibiltaria duena, udako hilabeteetan eta Euskadiko udalerrietako jaietan, batez ere.

%20 inguru tokiko erakundeek finantzatzen dituzte, Laguntzei buruzko Aginduaren bitartez; %60 inguru Eusko Jaurlaritzak finantzatzen ditu, kontratazio zuzenez; eta gainerako %20 Arabako Foru Aldundiak ordaintzen du.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Karpa kop.	72	66	65	70	69	71
Alkoholimetriak guztira	21.203	18.776	16.882	17.477	14.989	14.484

- **Alkoholaren arriskua:** Hezkuntzaren eremuan aplikatutako prebentzio selektiboko programa, DBHko 4. mailako, Batxilergoko eta lanbide hastapeneko prestakuntza zikloetako ikasleei zuzendua. Alkohola kontsumitzen duten gazteei dago zuzenduta, alkoholarekin duten erlazioan jokabide arduratsua izan dezaten eta arriskuaz duten pertzepzioa handiagoa izan dadin.

Ikasturtea	Partaide kopuru osoa	Tailer kopuru osoa	Ikastetxe kopuru osoa	Udalerri kopuru osoa
2010-2011	4.210	236	84	35
2011-2012	4.114	233	79	32
2012-2013	3.780	210	75	29
2013-2014	4.339	230	86	35
2014-2015	4.242	230	91	40
2015-2016	4.689	234	87	43

- **Mimarte:** Mimo antzerki emanaldiak, alkoholaren kontsumoaren prebentziorako baliabide gisa.
- **Lonjalaket:** Aisia guneeetako prebentzio selektiboko programa, drogen prebentzioran lonjetan zentratua. Kontsumitzen duten gazteei dago zuzenduta, euren aisia uneetan alor horretan jarrera arduratsua izan dezaten.

Urtea	Esku-hartzea	Lonjak	Aztertze laginak izan dituzten pertsonak	Pertsonekin izandako esku-hartze kop.
2011	30	10	106 mutil/29 neska	269
2012	51	17		
2014	30	10	127 mutil /45 neska	329
2015	30	10	149 mutil /47 neska	346
2016	49	33	405 chicos/209 neska	614

- **Testing:** Aisia eta dibertsio guneeetako prebentzio selektiboko programa, legez kanpoko drogen kontsumoarekin erlazioatutako arriskuen murrizketan sakontzen duena. Izaera ibiltaria du, eta herrietako jaietan gauzatzen da, batez ere.

Urtea	Esku-hartzeak	Parte hartzaileak	Azterketa
2011	39	9.897	1.116
2012	43	12.072	1.180
2013	38	12.345	1.029
2014	42	12.942	1.101
2015	43	12.604	854
2016	51	13.465	982

- **Substantzien azterketa UPV/EHUn:** “testing” bezalako prebentzio programei lotutako laginen azterketa. Laginen azterketa funtsezkoa da osasunerako arriskutsuak izan daitezkeen diseinuzko substantzien zainketa sisteman.

	Lagin-kop.	Substantzia berri edo arriskutsuen kop.
2011	307	48
2012	295	53
2013	307	45
2014	272	49
2015	343	49
2016	264	43
TOTAL	1.788	287

Fuente: SGIKER

- **Banaketa arduratsua:** Prebentzio eta arrisku murrizketa programa, ostalaritzako langileei zuzendua batez ere, eta baita adingabeekin lan egiten duten araupetu gabeko irakaskuntzetako profesionalei ere, denbora libreko begiraleak, besteak beste.

Urtea	Udalerriak	Tailerrak	Pertsonak
2013	17	11	112
2014	11	8	122
2015	8	11	134
2016	9	11	139

- **Aisia eta dibertsio guneetan drogen kontsumoari buruzko sentsibilizazio udako kanpaina:** CPrebentzio unibertsal komunitarioko kanpaina, toki erakundearen sarearen lankidetzarekin ezartzen dena. Materialaren banaketa, Eusko Jaurlaritzaren Adikzio planarekin bat datozen adikzio planak gauzatzen ari diren udalen eta mankomunitateen bitartez egiten da. Urtero, kanpaina horretarako deialdia jasotzen duten toki erakundeek, behar duten materiala eska dezakete. Horrela, ohikotasunez, adikzioen prebentzio komunitarioko sarea osatzen duten 48 toki erakundeetatik, erdiak inguru prebentzio kanpaina horretan hartzen du parte.

Materialak:

- “Bete zaitetz... baina emozioz!”: adikzioen eta alkoholaren kontsumoaren prebentzioa aisia eta dibertsio guneetan.

BETE ZAITEZ... BAINA EMOZIOZ! 2011-2016					
Parte hartzen duten erakundeen urteko batez bestekoa	Kartelak	Alkoholimetriak	Regletak	Metakrilatoak	Pegatinak
20	16.133	33.092	42.315	1.240	7.400

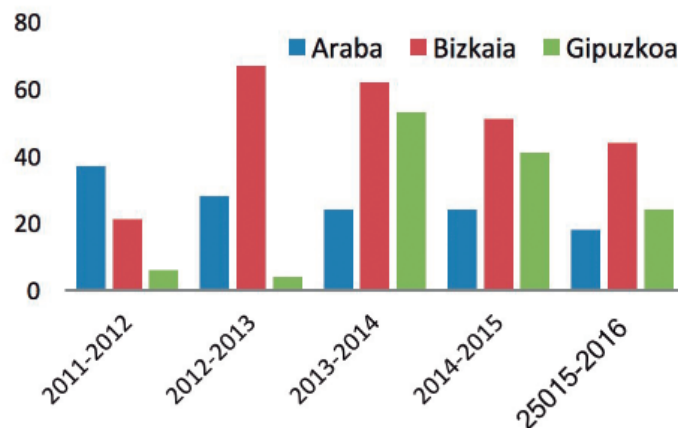
- "Alkohola adingabeei? Ezta tantarik ere!"

ALKOHOLA ADINGABEEI? EZTA TANTARIK ERE 2011 - 2014			
Metakrilatoak	Kartelak	Pankartak	Pegatinak
1.240	1.850	90	7.400

- "Kontsumo arduratsua. Izan burua": 6.600 kartel.

- **Tabakoaren prebentzioa:** Jarduera azpimarragarria Kerik gabeko Ikasgelak izeneko programa da, tabakoaren kontsumoaren hasiera atzeratzera zuzendutakoa, tabakoaren kontsumoak eta keak kutsatutako aireak osasunerako dituzten arriskuen aurrean sentsibilizatuz. Guztira, egin diren 4 ikasturteetan 419 ikastetxek eta 37.100 ikaslek hartu dute parte. Prebentziozko ekintzen beste adibide bat, urtero, maiatzaren 31n Tabakorik gabeko Egunaren ospakizunarekin bat etorri, gauzatzen diren jarduerak dira.

Kerik gabeko ikasgela programan parte hartu duen ikastetxe kopurua, 2011-2014

LAGUNTZA TERAPEUTIKOA

Osakidetzaren lehen arretak tabakoa erretzeko ohitura uzteko tratamendua eskaintzen du (2014an Lehen Arretako kupoen %85ak eskaintzen zuen). 2011n programa martxan jarri zenetik, 10.646 pertsonak hartu dute tratamendua. Horrez gain, 2012tik, Osakidetzak screening izeneko eta tabakoari buruzko aholku laburra ere sartu ditu.

NORBANAKO TRATAMENDUAREN HASIERA					
	2011	2012	2013	2014	2015
GIZONEZKOA	202	999	1.414	1.300	1.345
EMAKUMEZKOA	205	992	1.444	1.394	1.351
GUZTIRA	407	1.991	2.858	2.694	2.696

TRATAMENDUAREN AMAIERA				
	2012	2013	2014	2015
GIZONEZKOA	11	55	57	47
EMAKUMEZKOA	10	53	71	75
GUZTIRA	21	108	128	122

Droga mendekotasuna duten pertsonen arreta emateko sailaren garapena Eusko Jaurlaritzako Osasun Sailaren esku dago, Osakidetza baliabide propioen eta irabazi asmorik gabeko kontzertatutako beste zerbitzu batzuen baliabideen bitartez.

Sistemak baliabide hauek ditu:

- 32 zentro toxikomanien edo/eta alkoholismoaren tratamendu anbulatarioarako (Bizkaian eta Gipuzkoan).
- Toxikomanien tratamendu integraleko zentro 1 - COTA (Araba).
- Toxikomanietarako 9 tratamendu-zentro itundu (1 Araba: Jeiki, 6 Bizkaia: Gizakia-Etorkintza-Modulu psikosozialak, Gipuzkoa 2: Izan-Agipad).
- Kontzertatutako 7 komunitate terapeutiko pribatu, pertsona toxikomanoen birgaitzean espezializatutakoak. Horietako bat, euren kargura seme-alaba adingabeak dituzten emakumeei/amei soilik zuzendutakoa.
- Ospitaleko desintoxikazio unitate 1 Galdakaoko ospitalean (Bizkaia). Horrez gain, lurralde historiko bakoitzeko beste 4 ospitale orokorretan dauden larrien psikiatria unitateetan ere desintoxikazio programak gauzatzen dira, ingresoko eremu orokorra.
- Eguneko ospitale 1 pertsona toxikomanoen arreta eskaintzeko (Manu-Ene - Bizkaia).
- 3 ospitale psikiatriko Bizkaian.
- Egonaldi ertaineko ospitale psikiatriko 1 Araban.
- Patologia dualaren tratamendu zentro bat 1 (Maldatxo - Aita Menni, Gipuzkoa).
- 3 arreta-baliabide, EAEko 3 espetxetako bakoitzean.
- Alkoholismoaren desintoxikazioa eta egoitzako tratamendua lantzeko ospitaleko 6 unitate.
- Ospitalekoak ez diren 2 egoitza gaixo alkoholikoen egoitzako harrera lantzeko.

Erabiltzaileak adikzioen arreta-sarera sartzeko atea irabazi asmorik gabeko erakundeekin itundutako zerbitzuak izan daitezke, edo Osakidetza Osasun Mentaleko Sarea. Osasun Mentaleko Sarearen baitan desberdintasunak daude lurralde historikoen artean.

- **BIZKAIA:** Droga mendekotasunen arretarako sistema Bizkaiko Buru Osasun Sareko (BBOS-RSMB) arreta sistema publikoaren barruan dago. BBOS-RSMB, Bizkaiko lurralde osoan arreta ematen duten Arretako 4 eskualdeetan dago banatuta.

Droga mendekotasunen arretari buruzko esku hartzeak, droga mendekotasunen arretarako zentro espezifikoak egotea eta eskualdeetan banatuta dauden Buru Osasuneko Zentroen bitartez arreta eskaintzea aurreikusten du.

- **GIPUZKOA:** Droga-mendekotasunen arretarako sistema Gipuzkoako osasun mentalaren laguntza-sistema publikoan integratua dago, sistema horren funtzionamendua partekatuz. Droga-mendekotasunei heltzeak opiazeoak kontsumitzen dituzten pertsonak gainerako toxikomanietatik bereizten ditu, tratamendu-puntuari dagokionez.

Opiazeoak ez diren toxikoen kontsumitzaileak buru osasuneko zentroetan bertan artatzen dira, gainerako patologiekin eta diagnostiko taldeekin batera, eta opiazeoen kontsumitzaileek, berriz, programa espezifikoa dute (Bitarte).

- **ARABA:** Adikzioen tratamendua Arabako Adikzioen Orientaziorako eta Tratamendurako Zentroan (COTA) dago zentralizatuta. Arabako Buru Osasun Sareko ospitalez kanpoko zerbitzua da.

Metadona bitarteko ordezeko tratamendu Programa ere badago hiru lurraldeetan. Programa horren barruan dauden pertsonak Buru Osasun Sarearen bitartez jaso dezakete tratamendua, eta baita bere bizilekutik gertuen dagoen farmazia bulegoaren bidez ere, Farmazialarien Elkargo Ofizialarekin sinatutako akordioaren bitartez.

Azpimarratzekoa da Osakidetzak, adingabeen alkohol kontsumoa lantzeko orduan gauzatu duen ekintza plana, "Adingabeak eta Alkohola" programaren barruan:

A. Lehen arreta:

1. Pediatria eta helduak

- 1.1. Alkoholaren kontsumoaren prebentzioa eta galbahea hemen: Pediatriako eta helduen kontsultan.
- 1.2. Esku hartzea alkohol kontsumoa duten gazteengan: arrisku moderatua edo handia
- 1.3. Deribazioa.

2. Premiazko arreta – PAC

3. Arreta emakume sailean

- 3.1. Esku hartzea emakume saileko kontsultan

4. Esku hartze komunitarioa

- 4.1. Eskola eremua
- 4.2. Esku hartzea komunitatean

5. Koordinazioa osasuneko beste alor batzuekin

B. Ospitaleko arreta

1. Larrialdiak
2. Adingabeei arreta ematen zaien kontsultak eta ospitaleratzea
3. Kontsultak eta ospitaleratzea. Ginekologia eta Obstetrizia
4. Psikiatriako kontsultak eta ospitaleratzea
5. Esku hartzea komunitatean
6. Koordinazioa osasuneko beste alor batzuekin

C. Larrialdiak

1. Adingabeekin esku hartze mota
2. Esku hartzea komunitatean
3. Koordinazioa osasuneko beste alor batzuekin

D. Osasun kontsumoa

1. Esku hartzea deietan
2. Jarraipena alkohol kontsumoa duten gazteengan.
3. Koordinazioa osasuneko beste alor batzuekin

E. Buruko osasuna

1. Adingabea Buru Osasuneko dispositibo batera deribatzea
2. Alkoholaren kontsumoaren prebentzioa eta kribatua.
3. Esku hartzea alkohol kontsumoa duten adingabeekin.

2011 eta 2016 artean aurrera jarraitu da zigor neurripean dauden eta droga mendekotasuna duten pertsonen arreta eskaintzen. Arreta hori hainbat erakunderen lankidetzaren bidez gauzatu da, alkoholismoa eta toxikomaniak lantzeko programak martxan jartzeko Euskadiko hiru kartzelatan. Erakunde horiek Bizkaian eta Gipuzkoan eskaintzen zituzten zerbitzuak, Ospitalez kanpoko Buru Osasun Sareak hartu ditu bere gain gaur egun, 2011ko uztailaren 1ean kartzelatako osasuna EAera transferitu ondoren. Arabako (Zaballa) presondegiaren ezaugarriak direla eta, bertan arreta Lur Gizen elkartearen bitartez ematen da.

LUR GIZEN ELKARTEAK C.P. ARABAN (ZABALLA) ARTATUTAKO PERTSONA KOPURUA (2016ko azarora arte)					
URTEA	HISTORIA KLINIKOA DUEN ETA TRATAMENDUAN AKTIBO DAGOEN PERTSONA KOP.		HISTORIA KLINIKORIK EZ DUEN ETA TRATAMENDUA JASO DUEN PERTSONA KOP		GUZTIRA
	GIZONAK	EMAKUMEAK	GIZONAK	EMAKUMEAK	
2011	263	35	66	18	382
2012	340	32	78	14	464
2013	292	32	92	18	434
2014	289	30	87	16	422
2015	334	32	88	15	469
2016	334	34	70	11	447

Orduko Droga-mendekotasunen Zuzendaritzak 2007tik zigor-bidetik epaia jaso duten eta patologia mentalak dituzten gaixo drogazaleentzako Komunitate Terapeutikoan arretarako behar zituen baliabideak zituen itunduta. 24 plaza finantzatu dira 2 elkarteren (GIZAKA ETA IZAN) 3 Komunitate Terapeutikotan. 2013tik plaza horiek Bizkaiko eta Gipuzkoako ordezkariak ituntzen dituzte.

Tratamendupean dauden gazte arau-hausleekin egindako esku-hartzeei dagokienez, EAEn adingabeei ezarritako neurri judizial guztiak Justizia Zuzendaritzaren eskumena dira, lehen Administrazio Publiko eta Justizia Sailean zegoen eta gaur egun Lan eta Justizia Sailean; hala, Zuzendaritza honek bere gain hartzen ditu neurriak betetzeak sor ditzakeen gastu guztiak.

ZEHAPENA JASAN DUTEN ETA TRATAMENDUA JASOTZEN ARI DIREN ADINGABEAK			
URTEA	NEURRIAK GUZTIRA	TRATAMENDU AMBULATORIOA	INTERNAMENDU TERAPEUTIKOA
2012	992	8	14
2013	798	5	14
2014	810	12	13
2015	929	5	13
2016	794	1	10

Garrantzitsua da azpimarratzea neurri guztietan plan pertsonalizatua gauzatzen dela plana burutzeko, eta bertan arazoak sortzen duen kontsumorik dagoen ala ez jasotzen dela eta, hala bada, esku hartze planean errealitate horren lanketa jaso behar den ala ez. Kasu askotan arazo horri arreta zuzena eskaintzen zaio, gazte justiziako profesionalek beraiek egindako programa berezien bitartez. Gainerakoetan, arreta, programa komunitarioetan eskaintzen da.

PREBENTZIO ZEHAZTUA, BARNERATZEA ETA GIZARTERATZEA

2011 eta 2016 artean, Eusko Jaurlaritzak, Bizkaiko Foru Aldundiarekin eta Bilboko Udalarekin batera, berriztatu egin ditu 3 erakunderekin sinatuta zituen hitzarmenak, Bizkaiko hiriburuan 3 baliabide soziosanitariorekin jarraitzeko:

- Munduko medikuak – gainbegiratutako kontsumo gela (2014ra arte)
- Bilboko Elizbarrutiko Caritas – Larrialdietarako eta Gaueko Arretarako “Hontza” zentroa.
- Bizkaiko Hiesaren kontrako Batzorde Herritarra – Exijentzia maila urriko eguneko zentroa droga mendekotasuna duten pertsonentzat.

2013ko urrian Munduko medikuak elkarteak, gainbegiratutako kontsumo gelaren kudeaketarekin ez jarraitzeko hartu zuen erabakiaren ondoren, 2014an, Andén I izeneko adikzioen arretarako erakundeen arteko zentro soziosanitario proiektu berria definitu zen Aretoaren Finantzaketan eta kudeaketan parte hartzen duten hiru administrazioen artean (Eusko Jaurlaritza – Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritza, Bizkaiko Foru Aldundia eta Bilboko Udala). Zentro horrek gainbegiratutako kontsumoa, arriskuak eta kalteak murrizteko estrategia gisa aurreikusteaz gain, gizarteratzerako motibazio eta aldaketa prozesuak sortzeko abiapuntu izan daitekeen prestazio gisa ere ikusten du.

2015ean lankidetzak hitzarmena sinatu zen Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzaren eta Andén I izeneko zentroaren kudeaketa eramateko ardura duen Gizakia fundazioaren artean. Horrela, Eusko Jaurlaritzak finantzatzen du proiektuaren kostu osoaren herena, gutxi gorabehera, eta laguntza ematen du kontsumo gela higienikoa finkatzen eta haren estaldura eta zerbitzuak hobetzen.

KOORDINAZIOA ETA PROFESIONALENTZAKO LAGUNTZA

- Hitzarmen eta kontzertu zerrenda:

Administrazio zentralarekin	Barne Ministerioaren (Drogei buruzko Plan Nazionalerako Gobernuaren Ordezkaritza) eta Euskadiko Autonomia Erkidegoaren artean 1999ko ekainaren 2an sinatu zen lankidetzarako protokolo orokorraren 2015rako hitzarmen espezifikoak
Diru-laguntzak toki erakundeei Diru-laguntzak toki erakundeei	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diru-laguntza tokiko 34 erakunderi, droga mendekotasunen prebentzio komunitarioko talde teknikoaren mantentze lanetarako. 2. Diru-laguntza, tokiko 45 erakunderi dagozkien droga mendekotasunen prebentziorako 48 proiekturi emandako diru-laguntzak.
GKEkin	<p>Hitzarmena edo Kontzertua duen erakunde kopurua</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gizakia fundazioa: “Andén 1” Adikzioen arretarako zentro soziosanitarioa (2016tik) • Bilboko Elizbarrutiko Caritas: Larrialdietarako eta Gaueko Arretarako “Hontza” zentroa • Bizkaiko Hiesaren kontrako Batzorde Herritarra – Exijentzia maila urriko eguneko zentroa droga mendekotasuna duten pertsonentzat • Droga mendekotasunen Deusto institutua: Adikzio alorreko prestakuntza eta ikerketa • SII: Adikzioei buruzko Euskadiko Dokumentazio Zentroa <p>Diruz lagundutako erakunde kopurua: Diru-laguntzak gizarte ekimeneko 34 erakunderi dagozkien 69 proiekturi emandako diru-laguntzak</p>

- Instituzionalizatutako koordinazio estrukturak:
 - Droga mendekotasunen departamentu arteko batzordea
 - Droga mendekotasunen Aholkularitza Kontseilua
 - Osasunerako Hezkuntza Batzorde Mistoa (Hezkuntza, Hizkuntz Politika eta Kultura, Enplegu eta Gizarte Gaiak eta Osasun Sailak)
 - Gizarte Zerbitzuen Euskal Kontseilua
 - Buru Osasuneko Euskadiko Aholkularitza Kontseilua
 - Arreta Sozio-sanitarioko Euskal Kontseilua
 - Euskadiko Osasun Kontseilua
- Toki erakundeei, adikzioen prebentziorako talde teknikoen mantentze lanetarako ematen zaizkien laguntzetarako deialdiak egin dira urtero.

2008-2015 EPEALDIAN LAGUNTZA JASO ZUTEN DROGA MENDEKOTASUNEI BURUZKO UDAL TALDEAK

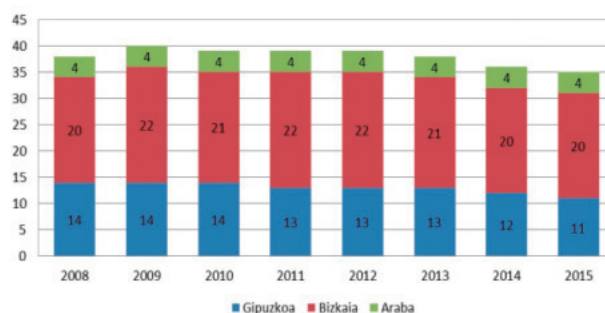
• Vitoria-Gasteiz
• Amurrio
• Laudio
• Gizarte Ongizate Foru Institutua (Arabako koadriletako biztanleentzako arreta)

• Arrigorriaga
• Barakaldo
• Basauri
• Bermeo (2013ra arte)
• Bilbo
• Erandio
• Ermua
• Galdakao
• Gernika-Lumo
• Getxo
• Leioa (2009tik)
• Urtuella
• Portugalete
• Santurtzi (2010ean izan ezik)
• Sestao (2009 – 2012)
• Arratia, Durango, Enkarterri, Lea-Artibai, Txorierrri, Uribe Kosta, Mungialde mankomunitateak

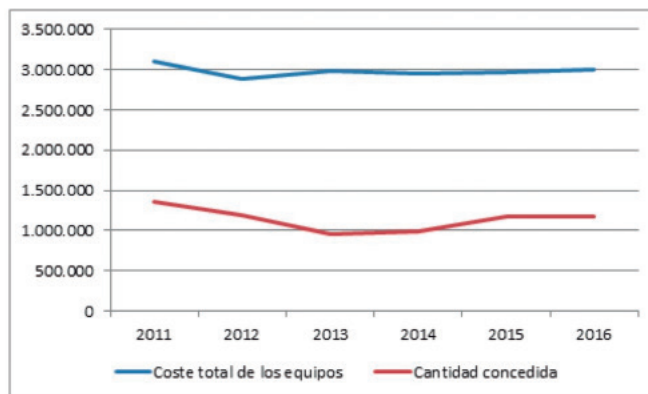
• Andoain
• Aretxabaleta
• Arrasate-Mondragon
• Azpeitia
• Beasain (2013 - 2015)
• Bergara
• Donostia-San Sebastian
• Eibar
• Hondarribia
• Irun
• Oñati (2013ra arte)
• Ordizia (2012ra arte)
• Tolosa
• Zarautz
• Zumarraga (2009ra arte)

Lurralde Historiko bakoitzean dagoen udal prebentzio talde kopurua %16 jaitsi da. 2008tik bideratutako kopuruari dagokionez, %26ko jaitsiera izan du.

Adikzioen prebentziorako udal talde kopurua Lurralde Historiko bakoitzeko. (2008-2015).

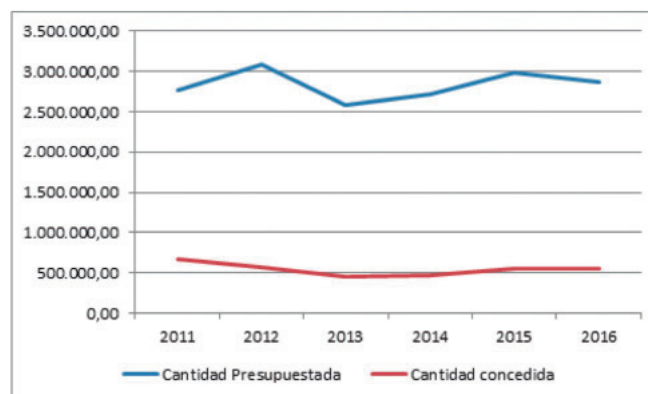

Udal talde teknikoekoen aurrekontua eta emandako kopurua (2008-2016).

Bestetik, EAEko tokiko erakundeei zuzendutako laguntzen deialdia ere egin da, adikzioen komunitateko prebentzio-programak garatzeko. 2015ean Adikzioen Tokiko Plana duten 48 tokiko erakunde, udal eta mankomunitatek laguntza-eskaera aurkeztu zuten, zifra hori 2008tik mantentzen ari da.

Programa komunitarioen kostua eta horiek gauzatzeko emandako kopurua (2008-2015).

2011 eta 2016 bitartean hainbat bilera egin dira Laguntzen Aginduaren bidez (35 talde) Osasun Publikoaren eta Adikzioen Zuzendaritzaren finantzazioa jasotzen duten prebentziorako udal-teknikariekin. Kasu batzuetan, talde tekniko guztiekin egin dira bilerak, beste batzuetan, izaera teknikoko foroekin edo horietako batzuk parte hartu duten lan-taldeekin.

Halaber, topaketak eta bilerak egin dira Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuekin, arduradun politikoekin, teknikariekin eta hainbat sistematako espezialistekin, esku-hartzeetan lankidetzak eta elkarlana bultzatzeko xedez.

Drogei buruzko Plan Nazionalarekin izan beharreko koordinazioari dagokionez, 2011-2015 epealdian berriztatu egin da Barne Ministerioaren (Drogei buruzko Plan Nazionalerako Gobernuaren Ordezkaritza) eta Euskadiko Autonomia Erkidegoaren artean 1999ko ekainaren 2an sinatu zen Lankidetzarako Protokolo Orokorra. Horrez gain, Drogei buruzko Plan Nazionalaren batzordeetan ere hartu da parte (sektoreen artekoa, autonomien artekoa eta laneko batzordeak). Gainera, urtez-urte, jasotako datuak Euskadiko Autonomia Erkidegoari bidali zaizkio, Drogei buruzko Plan Nazionalaren jardueren memoria gauzatzeko.

VI. Adikzio Planak iraun duen bitartean, adikzioetan izan beharreko esku-hartzeari dagokionez, lankidetzan aritu da Jaurlearitzaren beste plan batzuk gauzaten eta ebaluatzen, Osasun Plana, EAEko Gizonen eta Emakumeen arteko Berdintasunerako Plana, Plan Gaztea eta Gazte Justiziako Plana, besteak beste.

Halaber, Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzak Euskadiko Jokoaren II. Liburu Zuria egin zuen 2014an, eta 2015eko urtarrilean aurkeztu zuen Segurtasun Sailak.

Liburua atal hauetan egituratzen da:

- A. JOKOAREN SEKTOREA EUSKADIN
- B. JOKOAREN SEKTOREKO JOERAK ETA JARDUNBIDE EGOKIAK
- C. EUSKADIN JOKOAREN SEKTOREAN DAUDEN ERRONKAK
- D. JOKOAREN SEKTOREKO ENPRESEN JARDUNBIDE EGOKIAK
- E. LABURPEN EXEKUTIBOA

Beste alde batetik, 2015etik Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzak, Interneten Adingabeak Babesteko Euskadiko Sarean hartzen du parte. Hainbat eragile publikok osatutako lankidetzarako talde gune horren xedea, Enplegu eta Gizarte Politika Sailaren lidergoarekin, teknologia digitalen eta adingabeen alorreko informazioa, prestakuntza jarduerak eta proposatutako ekintzak era koordinatuan kudeatzea da.

Adikzioen ezagutzaren ikerketari eta dibulgazioari dagokionez, txostenen eta azterlanen gauzatzea eta hedapena, Droga mendekotasunei buruzko Deusto Institutuarekin (IDD) eta Eguía Careaga Dokumentazio Zentroarekin (SIIS) jarraitu diren lankidetzarako hitzarmenen barruan egon da. Halaber, Euskal Kriminologia Institutuaren (IVAC) lankidetzak puntuala ere izan da:

URTEA	IDD IKERKETAK
2011	<i>"Prebentzio egokituko baliabideak eta arriskuen murrizketa Bilbon: egungo egoera eta beharra" Ikerketa</i>
2012	<i>Eskolako prebentzio egokituko jardunbide onen eskuliburua egitea eta 2012/2013 ikasturterako eredu martxan jartzea era esperimentalean. Ikerketa</i>
2013	<i>Drogak eta Eskola VIII: "Drogen kontsumoan dauden desberdintasunei buruzko azterketa" Ikerketa</i>
2014	<i>"Generoa, urrakortasuna eta arrisku jardunbidea adingabeen alkohol kontsumoan" Ikerketa</i>
2015	<p><i>Ikerketak:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>"Generoa, urrakortasuna eta arrisku jardunbidea adingabeen alkohol kontsumoan. Egindako eskolako inkestean azterketa koantitatiboa egitea eta azterlana gauzatzea. Ikerketa horrek beste dokumentu batzuk sortu ditu:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Honi buruzko txosten koalitatiboa: "Indarkeria nerabeen arteko bikote harremanetan, fenomeno hori beste faktore batzuekin dituen erlazioan aztertuz, eskolako doikuntza, familiako komunikazioa, genero ideologia eta drogen kontsumoa".</i> - <i>Honi buruzko txosten koalitatiboa: "alkohol kontsumoa, aisia eta jardunbide horiekin erlazioatutako arriskuak genero ikuspegitik"</i> - <i>Artikulu zientifikoa: "Aldeak eta erlazioa eskolako doikuntzaren, guraso eta seme-alaben arteko komunikazioaren eta substantzien kontsumoaren artean, hainbat adinetako gazte nerabeen artean".</i> - <i>Artikulu zientifikoa: "Genero ideologia, guraso eta seme-alaben arteko komunikazioa eta Indarkeria nerabeen arteko bikote harremanetan".</i> • <i>"Drogak eta Eskola IX. Azterlanaren prestakuntza metodologikoa: azterketako aldagai berriak sartzea, teknologiaren erabilera eta gehiegizko erabilera, jokabide adikzioak, substantzia berriak. Neurketako tresna berriaren edo galdetegiaren baliozkotasuna eta fidagarritasuna; tokian tokiko lanaren prestakuntza"</i> • <i>"Generoa, ahultasuna eta arrisku-praktikak adingabeen alkohol-kontsumoan» IDD</i> • <i>"Indarkeria nerabe ezkongaietan. Harremana eskolara egokitzeko faktoreekin, familia-komunikazioarekin, droga-kontsumoarekin eta genero-ideologiarekin» IDD</i>

- **IVAC:**

- 2011: *“Kalamu terapeutikoa eta ahoz hartzeko heroina banatzea”.*
- 2015: *“Jende aurrean kontsumitzen den alkoholaren gaia lantzeko dauden proposamenen azterketa: horren aplikaziorako proposamena Osasun Publiko eta Adikzio Zuzendaritzatik eta Udal Administrazioetatik.”*

- **SIIS** –Adikzioei buruzko dokumentazio zentroa:

SIIS da profesionalei, gazteei eta gurasoei zuzenduta dagoen Drogomedia webgunea (www.drogomedia.com) kudeatzearen arduraduna. Eusko Jaurlaritzak sustatuko webgune horrek adikzioei buruzko informazio zabala eskaintzen du, dibulgaziozkoa (glosarioa, hiztegia, substantziak, albisteak, agenda, baliabideak, estekak, ikerketak...) zein teknikoak (tresnak, berrikuntza dokumentalak, berrikuntza instituzionalak...). Etengabe ari da eguneratzen.

Ikerketak:

- *“Desberdintasun sozioekonomikoak, drogen kontsumoa eta lurraldea” (2013).*
- *“Substantziarik gabeko adikzioen prebentzioari eta arretari buruzko politikak. Nazioarteko joerak”*
- *Monografikoa: “Desberdintasun sozioekonomikoak drogen kontsumoan”*

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO DROGA MENDEKOTASUNEN DOKUMENTAZIO ZENTROA						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
FUNTS DOKUMENTALA	40.641	42.065	43.396	44.305	45.175	46.282
KIDE BERRIAK	1.869	1.500	1.000	1.934	1.934	1.107
MONOGRAFIAK (FUNTSA)	7.917	8.141	8.373	8.589	8.813	9.080
MONOGRAFIAK (BERRIAK)	334	20	78	98	87	270
PRENTSAKO ALBISTEAK (FUNTSA)	16.903	18.806	19.746	22.012	21.804	22.768
LEGEGINTZAKO TESTUAK (FUNTSA)	1.490	1.569	1.637	1.749	1.749	1.812
ALDIZKARIAK	160	161	131	126	116	116
LIBURUTEGIKO KONSULTAK	860	700	700	602	606	573
DROGOMEDIA						
SAIOAK	5.922	24.287	26.282	31.009	28.780	53.299
EGUNEKO BULETIN ELEKTRONIKORA HARPIDETUTAKOAK				784	796	813
PROFIL SOZIALAK						
TWITTER DROGOMEDIA (JARRATZAILEAK)				817	973	1.577
FACEBOOK DROGOMEDIA (JARRATZAILEAK)				225	280	475
DROGEN DIREKTORIOA						
BISITAK 2015				2.170	2.380	1.733
2015EAN IKUSITAKO ORRIALDEAK				13.113	10.794	6.150

• **Beste erakunde batzuekin egindako ikerketak:**

2011	<ul style="list-style-type: none"> • "Ezkerraldean droga mendekotasuna duten pertsonen kolektiboari buruzko tokian tokiko azterlana eta errealitatearen azterketa". Etorikintza
2012	<ul style="list-style-type: none"> • "Kalteak murrizteko Bilbon dauden hiru baliabideetan arreta jaso duten pertsonen soslai soziodemografikoa eta osasuneko". UPV/EHU. • Euskal Hezkuntza Sistemaren droga mendekotasunen prebentziorako egin diren programen ebaluazioa. LAZ CONSULTING.
2014	<ul style="list-style-type: none"> • "Droga mendekotasunen alorreko Prebentzioari, Laguntzari eta Gizarteratzeari buruzko Legearen hirugarren aldaketa ezartzen duen otsailaren 3ko 1/2011 Legearen Eraginari buruzko txostena". Eusko Iker - UPV/EHU.
2016	<ul style="list-style-type: none"> • «Baztertze sozial eta babesgabatasuneko egoeran dauden pertsona ahulentzako eskakizun-maila txikiko dispositibo soziosanitarioen beharren dimentsionamenduari buruzko ikerketa» Bizkaiko Hiesaren Aurkako Herritarren Batzordea. • «Alkohol-kontsumoa eta genero-indarkeria. Droga-mendekotasunaren arloko profesional juridiko eta sozialen ikuspegia.» IVAC